

Az ELTE BTK Média és Kommunikáció Tanszék és a Tranzit.hu
a PATTERNS Lectures „Romareprezentáció a kulturális fordulat után”

c. projektje keretében

a Metszéspontok I-III. programsorozat részeként szimpóziumot szervez

január 10-én pénteken 9,00-17,30 a tranzit.hu nyitott irodájában.

(VI. Király u. 102.)

Stratégiák 1957-2014

kulturális programok, irányelvek kidolgozására, intézmények létrehozására

roma értelmiségiek kezdeményezésére

A szimpózium célja, hogy közös gondolkodásra hívjon olyan roma értelmiségieket, akik meghatározó szerepet tölthettek, töltenek be a magyarországi romák jogainak gyakorlásához elvárt és elengedhetetlen intézményesülésben. Az előadások kronológiai rendben egymást követő időszakokat mutatnak be, ám célunk nem a korszakolás, hanem az egyes kezdeményezések és azokat körülvevő intézménypolitikák **megidézése**. Lényegi törekvésünk annak a kérdéskörnek a vizsgálata, hogy a különféle hatalmi politikák – a felszabadulás utáni időszaktól kezdve napjainkig – hogyan, milyen fogalmi keret kialakításával, milyen irányelvek mentén dolgozták ki a cigányság önszerveződése elleni vagy melletti törekvéseit: hol és mikor használták fel eszközül **az elnyomó politikák érvényesítéséhez** a kulturális alapon való **nemzetiséggé** váláshoz és a szociális alapon való **támogatandó társadalmi csoport** léthez szükséges feltételek megadását/megtagadását? Milyen stratégiákat tudtak kidolgozni az előadók és munkatársaik, hogy leküzdjék az épp aktuális korlátokat, miképp tudták formálni, bővíteni mozgásterüket, milyen személyes ambíciók, motivációk által vezéreltetve voltak képesek haladni?

Mi jellemezte, jellemzi a helyet, ahol törekvéseiket formálták, az intézményesülést megálmodhatták, elkezdhatték? Milyen kritériumok vagy épp kényszerek határozták meg annak folyamatát? Hogyan illeszkedik az be a korszak intézményrendszerébe (más nemzetiségek által fenntartott vagy a többségi intézmények rendszerébe)?

Az előadások absztraktjai helyett a lent található „címkefelhőket” adjuk közzé tájékoztatásul. Előadóink kérésünkre összegyűjtötték azokat a legfontosabbnak ítélt fogalmakat, amelyek kifejtését elengedhetetlennek gondolták a fenti kérdések megválaszolásánál.

Program

9:00-10:00

Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége 1957-1961

László Mária hagyatéka

Előadó: Sággy Erna

10:00-11:00

Rákospalotai Cigányklub „Rom Som” 1972-1978

Előadó: Choli Daróczi József

11:00-11:15 Kávészünet

11:15-12:15

Népművelési Intézet 1979-1985

Előadó: Daróczi Ágnes

12:15-13:15

Romano Kher – Fővárosi Önkormányzat Cigány Ház 1980 (1987) - 2010

Előadó: Zsigó Jenő

13:15-14:30 Ebédszünet

14:30-15:30

Galéria8 2012-

Előadó: Junghaus Tímea

15:30-16:30

Roma Image Studio – Berlin 2012-

„Mission Statement”

Előadó: Raatzsch J. André

16:30-16:45 Kávészünet

16:45-17:30 Manifesztum

Moderátor: Müllner András

Az Erste Stiftung Foundation és a WUS Austria által támogatott PATTERNS Lectures „Romaábrázolás a kulturális fordulat után” c. kurzusfejlesztő projekt kapcsolódó eseményei:

Metszéspontok I. Kitágított terek – „Fél évszázad cigánykodás és parasztkodás”. Filmvetítés a Független Színház művészeinek előadásaival. 2013. december 13. 18,00 Roma Parlament

Metszéspontok III. {roma} The contract to sell the ethnicity / Szerződés az etnikai hovatartozás eladásáról. Kiállítás. Majakovszkij 102, a tranzit.hu nyitott irodája (Király utca 102., Budapest) Kurátor: Raatzsch André. Konzulens: Kállai András.

Kiállításmegnyitó: 2014. január 10. 19,00. Megtekinthető: 2014. január 10. – február 14.

A projekt vezetője: Pócsik Andrea. Konzulens: Raatzsch André

Előadók, fogalomgyűjtemények, irodalmak:

Sághy Erna

1. Cigányságdefiníciók
2. Nemzetiségi gondolat

Irodalom:

Sághy Erna: Cigánypolitika Magyarországon az 1950-1960-as években. Múltunk, 2008/I, 273-308. URL: <http://www.epa.hu/00900/00995/00013/pdf/saghye.pdf>

Choli Daróczi József

1. Közösség hiánya
2. Az anyanyelv szerepe és fontossága az oktatásban, az európai értékek átvételének folyamatában
3. Műveltség alacsony szintje és színvonala a cigányság körében
4. Tudatosság tudatának hiánya, az ebben az állapotban való belenyugvás
5. Identitástudat hiánya és zavarai a budapesti roma diaszpóra-sejtekben
6. Integrációs szándék: igényfelkeltés az általam jónak tartott integráció felkeltése
7. Az integráció fogalma, hamis képzetek tisztázása
8. Integráció és asszimiláció, mindkettő megfelelő értelmezése és elfogadása
9. Társadalmi befogadás szükségessége, feltételeinek tudatosítása és elfogadása, biztosítása: motivációja
10. A népi kultúra modern megjelenítése, megteremtése, biztosítása
11. Az együttélés bipoláris feltételeinek megteremtése, kialakítása, biztosítása
12. A roma kultúra pozitívumainak hangsúlyozása, tudatosítása, példaképpéállítás
13. Történelmi múlt ismertetése, a roma történelem tudatosítása
14. Kik vagyunk, honnan jöttünk, hova megyünk. A roma nép eredete
15. Nép, népcsoport, etnikum: a nemzetiséggé válás szubjektív feltételei – hiányosságai
16. Napjaink (1972/73) cigány/roma kultúrájának megismerése, bemutatása, kritikája
17. Túlélési stratégiák és azok szerepe a nemzetiséggé válás folyamatában
18. A jövő megtervezhetőségének feltételei, szükségessége és biztosítása
19. A nemzetiséggé válásnak objektív és szubjektív értelmezése, mindkét feltétel biztosítása

Irodalom:

Rákospalotai Cigányklub „Rom Som” 1972-1978 (Choli Daróczi József visszaemlékezése), URL: <http://www.bmknet.hu/kozmuvcdk/3/html/tartalom/t25.html>

Daróczi Ágnes

1. 1961. Évi párthatározat a cigányok beilleszkedéséről
2. A '68-as diáklázadások és következményei
3. Konzolidáció a Kádár korszakban
4. Roma értelmiség
5. Kemény István és az ellenzék
6. Magyarországi Cigányok Demokratikus Szövetsége

7. Országos Cigány Tanács
8. Cigányvajda – a történelmi fogalom és a rendőrség által használt besúgó-rendszer
9. Naív művészek a képzőművészetben
10. Cigány képzőművészet születése
11. Anyanyelv és nyelvi jogok
12. Szerepkörű megoszlás az anyanyelv használatban
13. Kommunikációra alkalmas-e a cigány nyelv?
14. Oktatás/kiadás
15. Önreprezentáció
16. Táncházmozgalom
17. Cigány folklór
18. Az első együttesek: Romano Glászó, Kalyi Jag, Nagyecsed Fekete Szemek, Ando Drom, stb.
19. Együttetalálkozók, nemzetközi kulturális cserék
20. Pharrajimos – Roma Holocaust vs. genocídium

Irodalom:

Identitás – útkeresés. Daróczi Ágnes emlékezik az újkori roma folklór mozgalomról
http://epa.oszk.hu/01300/01306/00082/pdf/EPA01306_Szin_2003_08_05_november_10-15.pdf

Zsigó Jenő

1. Kronológiák. Történelmi, politikai, civil, intézményi, személyes
2. A rendszerek változnak, a cigánypolitikájuk nem
3. Mária Teréziától a Fideszig
4. Izmusok bukása és a cigányok
5. Állami cigány intézmények. Feladatuk, szerepük
6. Civil intézmények
7. Cigány és/vagy egyetemes művészet, művészek, és az intézmények
8. Az intézményesülés funkciója
9. Az intézményesülés hiánya, és funkciója
10. A színvak állam szerepvállalásának a funkciója
11. Színvak állam, színvak cigány és nem cigány közélet
12. A megnevelés természetrajza
13. Elnyomó állam.
14. Elnyomó cigány közélet
15. Az ÖCÖ szerepe és a hatalom viszonya
16. Nácizmus. Egy izmus, amelyik nem bukott meg
17. Az elnyomások direkt rendszere
18. Statisztikai diszkrimináció
19. Négyfelé szakadt ország
20. Törvénykezés és a cigányok
21. Politikai öntudat, identitás.

Irodalom:

Zsigó Jenő: „Feltárni és megnevezni az elnyomások direkt rendszerét”, in Neményi Mária - Szalai Júlia: Kisebbségek kisebbsége. A magyarországi cigányok emberi és politikai jogai, ÚMK, Budapest, 2005.

Junghaus Tímea

1. Roma kulturális mozgalom
2. Roma művészet
3. Primitív
4. Kánon
5. Kritikai teóriák
6. Poszt-kolonialista elméletek
7. Tekintet
8. Feminista stratégiák
9. Nacionalizmus
10. Fasizmus
11. Dekolonialista gondolkodás és cselekvés

Irodalom:

Junghaus Tímea: A fehérség kritikai kutatása (Critical Whiteness Studies I.-II.), in Tranzit Vizuális Művészeti és Kritikai Blog, 2011. július. Internet:

http://tranzit.blog.hu/2011/08/01/a_feherseg_kritikai_kutatasa_critical_whiteness_studies_i

Raatzsch André

1. Állampolgárság
2. Kulturális identitás
3. Többnyelvűség
4. Társadalmi részvétel
5. Dekreáció, dekonstrukció
6. Társadalmi transzformáció
7. Kulturális tőke
8. Európaiasodás, európai integráció
9. Etnicizálás és kulturalizál(ód)ás
10. Hiány
11. Bizonytalanság

Irodalom:

André Raatzsch honlapja: <http://raatzsch.com/wp/>